

isterski, pred ko ne tudi kranjski; koroški vojvodi Karlman, Arnulf in Aribon od leta 854 do 937 so zapovedovali tudi za korotansko gornjo in dolnjo stran. Kadar je cesar Oton I. leta 952 svojega brata Henrika I. postavil vojvoda koroškega in furlanskega, je bila vsa slovenska zemlja skupaj združena; tako je bila tudi še dalje soedinjena pod vojvodi Otonom leta 996, Albertom leta 1012, Konradom leta 1035, in Ludolfom leta 1077. Res da v taki zvezi dežel niso bili sami Slovenci skupaj, temuč v zahodu tudi Furlani, in v severji Nemci, ki so se čedalje bolj vrivali med Slovence. (Dal. sl.)

Narodna omika.

I.

Nova, važna dôba je napočila za vse narode raznojezične Avstrije, ktera ni nikdar bila in nikdar ne bode — nemška. To tudi ni potrebno za nje obstanek, marveč ji je škodljivo, — ni potrebno za vzajemni mir in obče blagostanje, kakor gotovo za celo Evropo in tako tudi za celi svet ni potrebno, da se zlijejo vsi narodi v en kalup, vsi jeziki v en jezik. Raznoličnost je kras nature; razne barve se zlagajo skladno v lepo podobo, sicer bi vsak mazač bil izversten slikar in namesto čopičev bi se rabili ometihi.

Velikim narodom tudi ni treba siliti drugih narodov k sebi, sami si zadostujejo in prepuščajo drugim svoj lastni prirojeni razvitek. Ljubimo toraj iskreno in goreče svoj narod in vse, kar mu je milo in drago, pa poštuemo tudi vsakega družega in vse kar je njegovega. To, in nič manje kot to, pa smemo tudi od drugih proti nam pričakovati. Kdor ne poštuje tuje narodnosti, ne more ljubiti svoje, ker mu manjkajo glavni pogoji te po Bogu v človeško serce vsajene ljubezni, ktere prva podlaga je — pravičnost.

Pravico toraj imamo pestovati, pravico podpirati v javnem življenji, pravico vcepljati v serca njezne mladine, ker iz pravice izvirajo in živo klijejo vse blage lastnosti.

Ktera občina, ktera država zamore obstajati in se veselo razvijati brez pravice? Pravica pa je ena in tista za vse državljane, ona ne pozná različenosti jezika in narodnosti; sam Bog je vsadil v vsako nepokvarjeno serce pravico, ktero more le hudobija, krivo sebično modrovanje izdreti.

Ze skoro dve tisoč let se trudi naša sveta vera oživotvoriti pravico in na nje osnovano ljubezen do bližnjega, pa še ni dospelo do verhunca. Narod slovanski je per eminentiam kristjansk in pokazal že je in še bode v prihodnje, da zapopada popolnoma zakon božji. Deviški narod naš ne bode nikomur vrival svojih namenov; on ne bode nikdar si lil tujih narodov, naj zapustijo svoje prirojene lastnosti in naj robski služijo sebičnim namenom protinavarskim. Velik narod slovanski, ktereга vejica smo mi Slovenci, pa ima prirojeno pravico, to in ravno ter popolnoma to tudi zahtevati od vseh drugih narodov. Pred Bogom so vsi narodi kot bratje enaki, nobeden ni gospodar drugim, nobeden ni sužnik drugih narodov. „Ljubite se vsi kot bratje“ — veleval zakon božji. Ne smemo terpeti, da se komu krivica godi, ker se sicer ljubezen žali! Mi ne smemo drugim krivice delati, ali drugi tudi nam ne! — „Enake dolžnosti, enake pravice“ so besede presvetlega cesarja samega. Torej nas Slovane ne sme nikdo overati v narodnem razvitku.

Ne poznamo tudi današnji dan tako imenovanih izvoljenih narodov; vsi smo bratje enakih dušnih darov. Ne poznamo tudi narodnih varhov nad drugimi narodi avstrijskimi, ker smo vsi polnoletni. — Kar smo se naučili, radi pustimo tudi drugim naučiti se, kar pa pri drugih dobrega in blagega zapazimo, si hočemo drage volje prisvojiti. Tako si bomo vzajemno pomagali in zakon božji s tem podpirali. Domišljena prednost, ktera prepričuje ljubezen in pravico, pa ne gré nobenemu narodu, ampak naloga člo-

veškega življenja je, vzajemno se podpirati in le gerdi napuh in čuvstvo lastne zanikernosti in nevrednosti nas uči drugim oponašati, če so nekoliko za nami zaostali. — „Danes meni, jutri tebi“ je večni zakon prirode, kar je tebi mogoče, tudi meni ni nemogoče, in tako se verti kolo na vse čase od posameznega človeka, rodbine, občine, roda, naroda in narodov po vseh svetovih.

Mi Slovenci imamo torej prirojeno in postavno pravico, razvijati se na podlagi svoje slovanske narodnosti in nikdo nam tega ne more in ne sme braniti ali zameriti, kar je naša dolžnost, ker tako ne samo lastno, ampak tudi srečo celega človečanstva pospešujemo.

Mi smo v dušnem in telesnem oziru iz raznih vzrokov zares nekoliko zaostali; nam bode toraj posebne marljivosti treba, da hitimo za drugimi najbolj izobraženimi narodi evropskimi. Pa ohranili še smo si priprosto slovensko serce, ktero se kar hitro uname za vse, kar je blago, krasno in sveto. Razvijajmo tedaj prirodi primerno svoje dušne moči, in v kratkem nas bodo poštovali narodi, kteri nas sedaj še ne porajtajo deloma iz nevednosti, deloma pa iz prenapete napuhnosti, ker so zgrešili kristjansko ljubezen in nje podlago — pravičnost.

K narodnemu razvijanju nam bode trebalo vseh dušnih moči in veliko poguma, da si pridobimo zaupanje do samih sebe. — Narodni razvitek je le mogoč v narodnem jeziku. Sladki jezik materinski imamo toraj pred vsem kot svetinjo po Bogu nam podarjeno varovati, likati in piliti.

Brez narodnega jezika v šolah in uredih je pravica le prazen glas, — je omika le gerda šema, — je svoboda le piškov oreh, je narod le truma opic ali papig.

Slovan visoko čisla in goreče ljubi svoj jezik. On ga ne stavi ne nad, ne pod kristjanstvo in svobodo, ker je oboje le ž njim in v njem mogoče.

Ljubiti domovino je nas vseh, ktereга koli smo stana in pokolenja, sveta dolžnost. Naša velika in lepa prastara domovina je raznojezična, toraj mnogonarodna Avstrija. Kdor jo tedaj ljubi iskreno in resnično, bode ne samo želel, temuč tudi na vso moč podpiral vzajemno naravno razvijanje vseh narodov avstrijskih. Kdor se temu ustavlja, je sovražnik domovine in cesarja, — je hud protivnik mira in sprave toliko zaželjene in potrebne, — je gladen volk, akoravno se skriva v ovčjo kožo svoje nazivovnike.

Kako naj se djansko pospešuje razvitek narodiča slovenskega, hočem drugikrat načrtati s svojim slabim peresom.

Dr. R. R.

Kaj je panslavizem?

(Konec).

Književni ali literarni panslavizem ni nič drugega, kot da se druge ali še celó vse slovenske narečja učimo, iz inih slovenskih literatur presajamo in prestavljamo, kar je lepega in za slovenski naš narod veljavnega. Kdo nam more, kdo nam smé to braniti? Kaj tega ne delajo vsi večji narodi sedanji, in ravno največ Nemci, izmed kterih nekteri toliko na nas upijejo in lajajo, kot da mi kaj nepoštenega začenjamo. Nemško takošno prizadetje literarno gré gor do Martina Lutra, ki ga nemški slovničari in zgodopisci literature hvalijo prvega panteutona; al v ožjem pomenku prvega pangermanista.

Ako bi Nemci ne bili tako pametni, in bi ne bili vsi, to je, Alemani, Bavaroavstrijanci, Frankosaksoni in severni Nemci ali Brandenburžci, prejeli jezik M. Lutra, rojenega na sredi med temi narečji, gotovo bi Nemci namesto sedanjega enega jezika pisali četiri razne jezike. To je tedaj panteutonizem. Toda Grimm, največi nemški slovničar sedanjega časa, slovi ravno zavoljo tega, ker umi in rabi v svojih delih vse nemške narečja, in še dalje čez nemško mejo vse germanske jezike, tedaj angleški (vendar